lased. 14. dets. 1918 kuni 14. jaan. 1919 oli Mustvee enamlaste valitsuse all. Kuid see aeg, nagu ka kogu Vabadussõda, möödusid täiesti rahulikult. 1921. a. andis Siseministeerium Mustveele alevi-õigused. Puuduliku tuletõrje-korralduse ja puuelamute tihedasti üksteise kõrval asumise tõttu on alev suures tulekahju-hädaohus. Seesugune suurem õnnetus sündis 1918. a. maikuu alul, mil tule juhuslise lahtipuhkemise tagajärjel ühes majas ja kõva läänetuule tõttu põlesid maha alevi paremas keskosas 120 maja, mis veel praegugi suuremalt jaolt üles ehitamata.

Koolid. Esimese eesti kooli alguse aeg Mustvees kaob minevikku, kuid mineva aastasaja algusel on siin kahtlemata kool töötanud. Vähe hiljemini, nimelt aastasaja keskel (1848), avatakse ka venelastele kirikukool. Rohke kirjatundmatute arv venelaste seas, mis küünib ümmarguselt 50%, näitab, et nad sest koolist õige vähesel arvul osa võtsid. 1900. a. ümber avatakse Mustveesse ministeeriumikool ja 1909. a. ka linnakool, millis mõlemais käis rohkesti just eesti lapsi. Okupatsiooni tulekuga lõpetasid kõik koolid oma tegevuse, kusjuures linnakooli varandust osalt varemini Venemaale evakueeriti. Sakslased kavatsesid Mustvees oma „keskkooli“ (Mittelschule) avada, kuid nende kiire lahkumise tõttu jäi see teostamata. Sakslaste saksastamispüüetele vastandina avati 1. sept. 1918. a. ärksamate eesti tegelaste toetusel Haridusseltsi keskkool, ilma et seks luba oleks tulnud Saksa võimudelt. See kool koondas endasse juba esimesel sügisel 280 õpilast. Haridusselts, leidnud sel raskel surveajal üksmeelset toetust laiade seltskonna-kihtide poolt, suutis palka maksa 12 õpetajale. Pärast okupatsiooni-aega avatakse Mustvees veel eesti alg- ja vene kõrgem algkool. Eesti Haridusseltsi reaalgümnaasium aga suleb 1920. a., mil valitsuse toetus ülemistele klassidele ära jääb, nimetatud klassid ja teotseb praegu kõrgema algkoolina, millel ainult täiendusklassid.

E. Witoff'i foto.

191. joon. Mustvee ev.-lut. kirik.

Kirikud, palvemajad ja surnuaiad. Ev.-lut. usu kirik (191. joon.) on ehitatud kivist, aastal 1877.—1880. a. Ei ole köetav. Oreli on Terk-